

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/16/2019
Identifikačné číslo spisu: 3018200159
Dátum vydania rozhodnutia: 24.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3018200159.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: N. L. P., nar. XX. K. XXXX, bytom D. V. Č. XXXX/XX, O., právne zast. JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, so sídlom ul. Sibírska č. 4, Bratislava proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25. júla 2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 20. decembra 2018, č.k. 18Sa/18/2018-121, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 20. decembra 2018, č.k. 18Sa/18/2018-121, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred správnym súdom

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej v texte rozhodnutia aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 18Sa/18/2018-121 zo dňa 20. decembra 2018 postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c) zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie Generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25. júla 2017 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“) a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Predmetným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 03. mája 2017, ktorým bola zamietnutá žiadosť žalobcu z 13. marca 2017 o priznanie starobného dôchodku od 25. februára 2014 s odôvodnením o nespĺnení podmienok podľa § 21 ods. 1 písm. c) a § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“), keď žalobca nemal evidovanú službu v I. kategórii funkcií v trvaní 20 rokov a túto ani nevykonával a netrvala do 31. decembra 1999.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že podľa potvrdenia o dĺžke výkonu vojenskej činnnej služby bol žalobca rozkazom MO SR č. 367 zo dňa 05. decembra 1995 prepustený zo služobného

pomeru vojaka z povolania na vlastnú žiadosť po splnení prevzatého záväzku. Následne mu bol rozhodnutím Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65210023610909-VÚSZ/DO 1 z 23. januára 1996 podľa § 33 zák. č. 76/1959 Zb. od 01. januára 1996 priznaný výsluhový príspevok vo výške 5.040,- Sk, ktorý sa od 01. mája 1998 považuje za výsluhový dôchodok. Pre účely výšky výsluhového príspevku mu bola priznaná služba v ozbrojených silách po dobu 33 rokov 2 mesiacov a 20 dní, t.j. 33 ukončených rokov.

3. Žalobcovi bola podľa potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65210023610909 z 02. augusta 2013 pre nárok na výsluhový príspevok zhodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby od 01. augusta 1978 do 31. júla 1980 v I. kategórii funkcií, doba služby vo vojenskej škole od 01. augusta 1980 do 31. decembra 1980 v I. kategórii funkcií a doba trvania služobného pomeru profesionálneho vojaka od 01. januára 1981 do 31. decembra 1995 v I. kategórii funkcií. V I. kategórii funkcií žalobca teda vykonával službu 17 rokov a 157 dní. Zvýhodnená započítateľná doba výkonnej leteckej služby bola od 11. marca 1980 do 31. decembra 1995.

4. Krajský súd ďalej poukázal na to, že medzi účastníkmi konania zostalo sporným splnenie podmienok na skoršie priznanie starobného dôchodku podľa § 21 a § 174 zák. č. 100/1988 Zb. žalobcovi, ktorý ako bývalý vojak z povolania požiadal o priznanie starobného dôchodku od 25. februára 2014, kedy dosiahol vek 55 rokov.

5. Krajský súd mal za to, že s poukazom na zabezpečené dôkazy bolo preukázané, že žalobca v I. kategórii funkcií vykonával službu vojaka z povolania v trvaní 17 rokov a 157 dní. Vzhľadom k tomu by mu podľa § 274 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. prináležalo zvýhodnenie v podobe nároku na skorší odchod do starobného dôchodku, teda v dosiahnutí skoršieho, resp. kratšieho dôchodkového veku pre poistencov, ktorí boli zaradení v I. alebo II. pracovnej kategórii. Zníženie vekovej podmienky potrebnej pre dovŕšenie dôchodkového veku je v podrobnostiach upravené v § 21 a § 174 zák. č. 100/1988 Zb. Podľa § 21 ods. 1 písm. c) s odkazom na § 14 ods. 4 v spojení s § 14 ods. 2 písm. b) až h) zák. č. 100/1988 Zb. sa žalobcovi pre účely zníženia dôchodkového veku započítava a zhodnocuje len I. pracovná kategória. Podľa uvedenej právnej úpravy mu nárok na starobný dôchodok vznikol dosiahnutím veku minimálne 55 rokov a dobou zamestnania v trvaní minimálne 20 rokov. Nakoľko však žalobca v I. kategórii funkcií neodpracoval požadovaných 20 rokov služby, nárok na starobný dôchodok v skoršom veku podľa § 21 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. mu nevznikol.

6. Zvýhodnenie v podobe skoršieho odchodu do dôchodku poskytuje aj § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. Správne orgány zamietnutie žalobcovho nároku na starobný dôchodok v skoršom veku odôvodnili iba tým, že u žalobcu služba I. alebo II. kategórie funkcií netrvala k 31. decembru 1999 (§ 174 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení v znení účinnom od 1. januára 2000). Podľa krajského súdu správne orgány vec nesprávne právne posúdili, keďže na prejednávany prípad aplikovali nesprávne ustanovenie právneho predpisu. Na ustanovenie § 174 zák. č. 100/1988 Zb. treba aplikovať historický výklad a systematicky ho vykladať vo vzťahu k ostatným relevantným zákonným ustanoveniam, predovšetkým k § 175 zák. č. 100/1988 Zb. tak, aby bol zachovaný účel právnej úpravy sledujúci zachovanie nárokov vyplývajúcich zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie. Uvedený účel je výslovne upravený v § 175 zák. č. 100/1988 Zb., ktorý zachováva nároky vzniknuté pred účinnosťou novely, ktorou sa rušili tzv. pracovné kategórie. V tomto duchu treba vykladať ustanovenie § 174 zák. č. 100/1988 Zb., ktoré bolo v minulosti opakovane novelizované v záujme zachovania nárokov z výkonu zvýhodnených kategórií zamestnaní vzniknutých za jednotlivé roky pred 01. januárom 2000. Jednotlivé novely sa vzťahovali na konkrétne roky v rozpätí rokov 1993 až 1999. To znamená, že každá novela upravovala, resp. priznávala nároky vzniknuté do konca toho ktorého roka v závislosti od toho, kedy, v ktorom roku došlo k ukončeniu výkonu zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, pričom rozhodujúci bol ten rok, ku koncu ktorého bolo vykonávané a trvalo zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií. Súčasne platilo, že nová novela § 174 zák. č. 100/1988 Zb. nerušila účinnosť predchádzajúcej novely, ktorá zostala v účinnosti (rovnako ako aj ostatné novely) až do ukončenia účinnosti zákona o sociálnom zabezpečení. Z uvedeného potom vyplýva, že u žalobcu, ktorý ukončil služobný pomer vojaka z povolania dňa 31. decembra 1995, ku ktorému dátumu mu trvala

služba I. kategórie funkcie, mal byť nárok posúdený podľa § 174 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 1995, ktorý upravovala novela - zákon č. 365/1994 Z.z., ktorá sa vzťahovala na nároky z pracovných kategórií vzniknutých počas roka 1995.

7. Krajský súd ďalej poukázal na to, že pri zrušení rozhodnutia žalovanej vychádzal aj z faktu, že dôvodom, pre ktorý správne orgány nepriznali žalobcovi nárok na starobný dôchodok v súlade s jeho žiadosťou zo dňa 13. marca 2017, bola výslovne len okolnosť, že žalobcova služba I. kategórie funkcií netrvala k 31. decembru 1999. Správne orgány preto nevenovali pozornosť otázke, či žiadosť žalobcu, ktorou sú pri svojom rozhodovaní viazané, spĺňa aj ďalšie zákonné podmienky podľa § 174 zák. č. 100/1988 Zb., ktorý upravuje priznanie nároku na starobný dôchodok až od 56. roku veku žiadateľa. Treba mať na zreteli, že súd preskúmava zákonnosť rozhodnutia len z pohľadu tých dôvodov, pre ktoré správne orgány rozhodli.

8. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 167 ods.1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal voči žalovanej právo na úplnú náhradu trov konania.

II.

Kasačná sťažnosť

9. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote s poukazom na § 440 ods. 1 písm. g) SSP kasačnú sťažnosť. Uviedla v nej, že podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. je, že zamestnanie žalobcu v I. kategórii funkcií trvalo k 31. decembru 1999, pričom zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že služobný pomer žalobca skončil dňom 31. decembra 1995.

10. Vzhľadom na to, že žalobca v I. kategórii funkcií preukázateľne vykonával službu 17 rokov a 157 dní, nie minimálne 20 rokov, nárok na zníženie dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 písm. c) zák. č. 100/1988 Zb. mu nevznikol. Nárok na zníženie dôchodkového veku nevznikol žalobcovi ani podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. z dôvodu, že doba služby v I. kategórii funkcií netrvala k 31. decembru 1999, pričom podmienky nároku podľa § 174 zák. č. 100/1988 Zb. musia byť splnené súčasne.

11. Žalovaná poukázala na právny názor Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého „nárok na dávku sa posudzuje podľa predpisov platných v čase jej priznania, ak zákon neustanovuje inak.“ (R 48/1998). Žalovaná zdôraznila, že žiadny právny predpis neumožňuje na vznik nároku na starobný dôchodok vychádzať zo znenia právneho predpisu účinného k dátumu skončenia služobného pomeru, a to ani na účely zníženia dôchodkového veku. K dátumu, od ktorého žalobca žiadal priznať starobný dôchodok, t.j. k 25. februáru 2014 platí, a to s účinnosťou od 22. decembra 1999, ustanovenie § 174 zák. č. 100/1988 Zb. v znení zák. č. 355/1999 Z.z.

12. Žalovaná tiež poukázala na právny názor Najvyššieho súdu SR (R 53/2011), podľa ktorého „žadateľovi o starobný dôchodok z I. AA pracovnej kategórie vzniká nárok“, t.j. podľa § 174 zák. č. 100/1988 Zb. „po 31. decembri 1999 najskôr dovŕšením veku 56 rokov (nie 55 ako žiada žalobca) len vtedy, ak jeho zamestnanie zaradené do I. AA kategórie trvalo do 31. decembra.“ Najvyšší súd SR vychádzal pritom z dôvodovej správy, podľa ktorej „zámerom zákonodarcu vzhľadom na predĺženie zaraďovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie až do 31. decembra 1999 bolo umožniť skorší vznik nároku na starobný dôchodok len u tých občanov, ktorí po 31. decembri 1999“ splnia ďalšie podmienky nároku, „pričom po 31. decembri 1999 nemohli objektívne splniť podmienku trvania zamestnania“ v zákonom určenom rozsahu po zákonom určené obdobie. Dôvodom nezískania potrebnej doby zamestnania v preferovanej kategórii v požadovanom rozsahu teda má byť zmena právnych predpisov, tzn. zrušenie pracovných kategórií od 1. januára 2000, a nie skončenie služobného pomeru.

13. Účelom prechodného ustanovenia § 175 zák. č. 100/1988 Zb. v znení č. 355/1999 Z.z. bolo v záujme právnej istoty umožniť zamestnancom, ktorí vykonávali zamestnanie zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, resp. I. alebo II. kategórie funkcií dopracovať si potrebnú dobu v kategórii a

umožniť priznanie dôchodkov, na ktoré vznikol nárok podľa § 174 zák. č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 376/1998 Z.z.

14. Podľa § 15 zák. č. 100/1988 Zb. v znení zák. č. 376/1997 Z.z. sa zamestnania vykonávané po 31. decembri 1998 na účely dôchodkového zabezpečenia považujú za zamestnanie III. pracovnej kategórie.

15. Zákonom č. 355/1999 Z.z., ktorý bol Národnou radou SR schválený až 07. decembra 1999, s účinnosťou od 22. decembra 1999, bola možnosť zaradovania zamestnaní vykonávaných po 31. decembri 1998 predĺžená až do 31. decembra 1999. Zároveň s účinnosťou od 22. decembra 1999 bola posunutá aj uplatniteľnosť ustanovenia § 174 zák. č. 100/1988 Zb.

16. Podľa § 184 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. dávkové konanie sa začína, ak tento zákon neustanovuje inak, na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá si uplatnila nárok na dávku a nárok na výplatu dávky. Nakoľko žalobca žiadosť o starobný dôchodok spísal 13. marca 2017, z vyššie uvedeného vyplýva, že konanie sa začalo a nárok žalobcu bol posúdený po nadobudnutí účinnosti zákona č. 355/1999 Z.z.

17. Navrhovateľ v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií získal iba 17 rokov a 157 dní, preto nespĺnil podmienky na zníženie dôchodkového veku podľa § 21 zák. č. 100/1988 Zb. a jeho služobný pomer skončil 31. decembra 1995, teda netrval k 31. decembru 1999, preto nie sú splnené podmienky na zníženie dôchodkového veku podľa § 174 zák. č. 100/1988 Zb. a priznanie nároku na starobný dôchodok po dovŕšení 55 rokov veku dňom 25. februára 2014.

18. Žalobca teda nespĺnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 274 zák. č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 174 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. ani ku dňu dovŕšenia 56 rokov veku, t.j. dňa 25. februára 2015. Nárok na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. žalobcovi nevznikol z dôvodu, že k 31. decembru 1999 nevykonával službu zaradenú do I. alebo II. kategórie funkcií, ani zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie.

19. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 20. decembra 2018, č.k. 18Sa/18/2018-121, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podala sťažovateľka včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je opodstatnená.

21. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 24. júna 2020 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

22. Podľa § 438 ods. 1 SSP kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu.

23. V zmysle ustanovenia § 440 ods. 1 SSP, upravujúceho dôvody kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť možno odôvodniť aj tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (písm. g).

24. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti

napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

25. Podľa § 462 ods. 1 SSP, ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

26. Úlohou správneho súdu v predmetnej veci bolo posúdiť existenciu zákonných podmienok, odôvodňujúcich vydanie rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, ktorým v spojení s prvostupňovým rozhodnutím bolo rozhodnuté s konečnou platnosťou v rámci správneho konania o zamietnutí žiadosti žalobcu, ktorou sa domáhal priznania starobného dôchodku.

27. Podľa § 65 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

28. Podľa § 65 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. účinného do 31.12.2019 dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.

29. Podľa § 274 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

30. Podľa § 21 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.

31. Podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 1996 občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 1996 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1995 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

32. Podľa § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 1996 podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1995; za zamestnanie sa na tieto účely

považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.

33. Podľa § 175 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 1996 nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby I. a II. kategórie funkcií sa priznávajú do 31. decembra 2019.

34. Podľa § 174 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

35. Podľa § 174 ods. 2 veta zák. č. 100/1988 Zb. podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999.

36. Podľa § 175 zák. č. 100/1988 Zb. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby I. a II. kategórie funkcií sa priznávajú do 31. decembra 2023.

37. Podľa § 175g ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb., ak o nároku na starobný dôchodok podľa § 174 nebolo právoplatne rozhodnuté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, o nároku na starobný dôchodok sa rozhodne podľa predpisov účinných do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

38. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o nároku na starobný dôchodok z hľadiska, či žalobca ku dňu 25. februára 2014 spĺňal podmienky dovŕšenia dôchodkového veku pre vznik nároku na starobný dôchodok.

39. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku poukazoval na nesprávnu aplikáciu § 174 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom od 01. januára 2000 správnymi orgánmi, keď mali aplikovať § 174 zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 1995, nakoľko žalobcovi trvala služba I. kategórie funkcie k 31. decembru 1995.

40. S účinnosťou od 01. júla 1992 bolo zákonom č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení do zák. č. 100/1988 Zb. vložené nové znenie § 174. Podľa § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. vety pred bodkočiarkou v znení zákona č. 235/1992 Zb. podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1992. Podľa § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. vety pred bodkočiarkou v znení účinnom do 31.12.1996 podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1995. Podľa § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb. vety pred bodkočiarkou v znení platnom od 01.01.2000 podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999.

41. Je potrebné uviesť, že v súvislosti so zachovaním nárokov na starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií zákonodarca každoročne v rokoch 1993 až 1999 predlžoval zaradovanie zamestnaní do zvýhodnenej kategórie, pričom na účely § 174 vyžadoval naposledy splnenie podmienky trvania takeého zamestnania k dátumu 31. decembru 1999. Cieľom opakovaného predlžovania zaradovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, resp. do I. a II. kategórie funkcií bolo umožniť dotknutým poistencom získanie potrebného počtu preferovaných rokov, či už na účely vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb., alebo na účely nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 a 2 zák. č. 100/1988 Zb.

42. Ustanovenie § 174 je zaradené v desiatej časti zák. č. 100/1988 Zb., je teda ustanovením prechodným, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií po 31. decembri 1999, pôvodne po 31. decembri 1992 a je potrebné ho chápať ako výnimku z požiadaviek ustanovených zákonodarcom na vznik nároku na starobný dôchodok od skoršieho dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. len v určitom, prechodnom období. Úmyslom zákonodarcu nebolo zúžiť okruh osôb, ktorým prislúchajú nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií, ale zachovať tieto nároky u presne vymedzenej skupiny poistencov, ktorí v zamestnaní zaradenom v preferovanej kategórii nezískali obdobie potrebné pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. práve a iba z dôvodu zrušenia zaradovania týchto zamestnaní do preferovanej kategórie k 31. decembru 1999 (prvýkrát k 31. decembru 1992), za predpokladu, že takéto ich zamestnanie súčasne k tomuto dňu trvalo (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/285/2015 zo dňa 28. júna 2017).

43. Bez ohľadu na počet rokov služby trvajúcej v I. alebo II. kategórii funkcií, musí byť kumulatívne splnená aj podmienka upravená v § 174 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb., a to, že služba I. alebo II. kategórie funkcií musí trvať k 31. decembru 1999, ak má mať poistenec nárok na starobný dôchodok za zvýhodnených podmienok vo vzťahu k dovŕšeniu veku (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28. októbra 2009 a sp. zn. 1So/69/2014 zo dňa 29. septembra 2015).

44. Zákomom č. 355/1999 Z.z. bolo predĺžené obdobie zaradovania zamestnaní do I a II. pracovnej kategórie a do I kategórie funkcií až do 31. decembra 1999 (napr. § 14, § 130 a § 174 tohto zákona) a zákonodarcu v § 175g ustanovil to, že v konaniach o nároku na starobný dôchodok podľa § 174, ktoré neboli právoplatne skončené pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, t.j. 22. decembra 1999, sa o nároku na starobný dôchodok rozhodne podľa predpisov účinných do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

45. Konanie o nároku žalobcu na starobný dôchodok sa začalo na základe jeho žiadosti zo dňa 13. marca 2017 v zmysle § 184 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z., a teda toto konanie nezačalo pred dňom nadobudnutia účinnosti zák. č. 355/1999 Z.z., a keďže zamestnanie žalobcu I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií netrvali k 31. decembru 1999, kasačný súd mal zhodne so žalovanou preukázať, že žalobca nespĺňa podmienky podľa § 174 ods. 1 a 2 zák. č. 100/1988 Zb. pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok.

46. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 SPP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní krajský súd bude postupovať v naznačenom smere, pričom v súlade s § 469 SSP je viazaný právnym názorom kasačného súdu.

47. V novom rozhodnutí rozhodne znovu aj o náhrade trov konania, vrátane trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SPP).

48. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.